

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІСТОРИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА КУЛЬТУРОЛОГІЇ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

*ДО 30-Ї РІЧНИЦІ
МАРІУПОЛЬСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ*

ФЕНОМЕН КУЛЬТУРИ ПОСТГЛОБАЛІЗМУ

Збірник матеріалів
І Міжнародної науково-практичної конференції

27 листопада 2020 року

Частина I

За загальною редакцією
доктора культурології, професора,
завідувача кафедри культурології та інформаційної діяльності
Ю. С. Сабадаш

Маріуполь
2020

Редакційна колегія:

Ю. С. Сабадаш, доктор культурології, професор (голова),
С. В. Янковський, кандидат філософських наук, доцент.

Затверджено на засіданні кафедри культурології та інформаційної діяльності
(протокол № 7 від 15.12.2020)

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет вченою радою
історичного факультету Маріупольського державного університету
(протокол № 5 від 16.12.2020)

Ф 42

Феномен культури постглобалізму : зб. мат. I Міжнар. наук.-практ. конф.,
м. Маріуполь, 27 листопада 2020 р. : у 2 ч. / Маріуп. держ. ун-т ;
гол. ред. Ю. С. Сабадаш ; упоряд. С. Янковський ; техн. ред. О.В. Дейниченко.
– Маріуполь : МДУ, 2020. – Ч. I. – 312 с.

Збірник містить матеріали I міжнародної науково-практичної конференції
«Феномен культури постглобалізму», яка відбулася 27 листопада 2020 року в
Маріупольському державному університеті з ініціативи кафедри культурології
та інформаційної діяльності. В конференції взяли участь науковці з України,
Білорусі, Греції, Італії, Об'єднаного Королівства, Китаю, Франції.

Видання адресоване науковцям, викладачам, аспірантам та студентам, а
також усім, хто цікавиться сучасними проблемами розвитку бібліотек і
бібліотечної справи в країні.

Відповідальність за зміст, достовірність, оригінальність поданих матеріалів
несуть автори, опублікованих у збірнику доповідей

© Автори тез, 2020
© МДУ, 2020

Многое в этой области остается лишь интуитивными шагами, которые предпринимают музейные сотрудники, понимая необходимость фиксации состояния музейных предметов, а также формирования нового информационного потенциала культурного наследия. Будущее цифрового наследия лежит в руках специалистов, которые постепенно наполняют виртуальное пространство важными исторически ценными объектами, обладающими неистощимыми информационным ресурсом, отражающим события нашего прошлого и настоящего.

Литература

1. Петров, С.Т. Цифровое наследие культуры: проблемы формирования, развития и безопасности (С.Т. Петров, А.А. Тарасов). – Научная библиотека открытого доступа [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://cyberleninka.ru/article/n/tsifrovoe-nasledie-kultury-problemy-formirovaniya-razvitiya-i-bezopasnosti-1>. – Дата доступа: 01.11.2020.

УДК 930.253

О. В. Кригіна
/ м. Маріуполь /

ВИСТАВКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ АРХІВІВ ЯК ЗАСІБ ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ

Архівні установи є важливими зберігачами багатої історичної та культурної спадщини минулого кожної країни, важливими свідками минулого та сучасності. Значення архівів величезне, адже вони зберігають у своїх фондах історичну пам'ять народу та окремих людей, та є невід'ємною частиною духовної спадщини. Архівні фонди унікальні за своїм складом та змістом. Архіви є сховищем людського знання і досвіду, слугують інтересам держави і суспільства. Архіви, певною мірою, можна розглядати як середовище соціальних комунікацій засобами ретроспективної документної спадщини, через які здійснюється «спілкування» з минулим. Сучасні державні архіви нараховують десятки і сотні мільйонів документів. Від організації архіву залежить полегшення або, навпаки, ускладнення роботи дослідника з архівними документами [2].

Одним з найважливіших напрямків діяльності архівних установ є популяризація інформації архівних фондів, яка здійснюється шляхом проведення різноманітних інформаційних заходів, серед яких провідне місце належить виставковій діяльності. Шляхом виставкової діяльності архівів здійснюється розповсюдження архівної інформації серед фахівців, науковців та пересічних громадян про архівні джерела, що забезпечує виховання патріотизму, а також дає можливість формуванню позитивного іміджу як архіву, так й країни в цілому.

У Порядку підготовки архівними установами документів Національного архівного фонду до експонування на виставках та в інших інформаційних

заходах [4] зазначено, що архіви експонують документи або їх копії (цифрові копії) на виставках та демонструють документи і/або оприлюднюють інформацію, що міститься в документах НАФ, під час проведення інформаційних заходів, представляють архівні документи в засобах масової інформації. Виставка є заходом, що пов'язаний з публічною демонстрацією художньо оформленої добірки документів НАФ (їх копій (цифрових копій)) певної тематики; виставкова діяльність архівів характеризується як невід'ємна частина загальнодержавної виставкової діяльності, спрямована на поліпшення взаємодії між державними органами, органами місцевого самоврядування, громадянами та архівами в цій сфері, що має на меті поширення інформації про склад і зміст документів НАФ, пропаганду форм і методів роботи архівів, послуг, що ними пропонуються, зміцнення і поглиблення міжнародних зв'язків українських архівів, і здійснюється на плановій основі.

Центральне місце в архівній виставці приділено документам. Це головна і принципова відмінність її від музейної експозиції, де основним об'єктом експонування постає предмет, створений у процесі побутової (інструменти, меблі, одяг тощо) та творчої (твори мистецтва) діяльності людей, а документи використовуються більше як ілюстративний матеріал [1]. Тематика виставок пов'язана з громадсько-політичним життям країни, виставки присвячують історичним датам, ювілеям видатних державних, громадських діячів, іншим подіям, які цікавлять громадськість. Серед виставок виділяють постійні, тимчасові, стаціонарні та пересувні.

Останнім часом архів все частіше практикує проведення комбінованих виставок, під час яких демонстрація оригіналів архівних документів поєднується не лише з традиційною презентацією художньо оформлених копій на виставкових стендах, а й з екранізованою демонстрацією цифрових копій документів, що значно підвищує інформативний рівень виставок. Розвиток інформаційного середовища вимагає від архівних установ пристосування до вимог сучасності, з огляду на це, основним інформаційним ресурсом архіву стає офіційний веб-сайт, та функціонування віртуальних засобів розповсюдження архівної інформації. Зокрема, в умовах недостатнього фінансування та відсутності спеціального виставкового обладнання в архівних установах, запроваджена одна із найбільш сучасних, публічних і економічних у фінансовому відношенні форм документальних виставок – он-лайн виставка [3]. Он-лайн виставки, які доступні для користувачів на веб-сайтах архівних установ, сприяють активній популяризації історичної спадщини та сьогодні є досить цікавим та розповсюдженим явищем.

Мета он-лайн виставок полягає в актуалізації й передачі історичних знань. Електронні виставки сприяють наближенню діяльності архівних установ до сучасних потреб громадянського суспільства. До електронних виставок архівних документів висувають певні вимоги: актуальність, компактність, змістовність, доступність. До їхніх переваг можна віднести достовірність інформації; швидкість її отримання; безкоштовність; наочність; можливість індивідуального та колективного перегляду; розкриття змісту архівних документів за допомогою анотацій, пояснювальних текстів;

необмеженість терміну експонування; структурованість (це не розрізнені документи архіву, а підібраний комплект документів, що сприяє інтегрованому знанню з теми); можливість поповнення новими архівними документами тощо. Для зручності використання матеріал в он-лайн виставках архівних документів групується у хронологічному порядку. Також архівні он-лайн виставки сприяють отриманню комплексного уявлення з питань, яким вони присвячені [6].

За звітними даними Державної архівної служби України у 2019 році архівні установи перевиконали план з підготовки виставок архівних документів на 24,5%, підготувавши 1717 виставок. Центральними державними архівами підготовлено – 121, держархівними областей – 337. Найбільш активними в організації та проведенні виставок були ЦДАВО, ЦДКФФА, держархіви Житомирської, Кіровоградської, Луганської, Хмельницької областей та м. Києва. Протягом звітного періоду проводилася також активна робота із підготовки он-лайн виставок. У 2019 році на офіційному веб-порталі Укрдержархіву опубліковано 7 он-лайн виставок (близько 850 документів), на веб-сайтах центральних державних архівів, держархівів областей, м. Києва – 457 он-лайн виставок (понад 9 тис. документів). Окрім он-лайнових виставкових проєктів, державні архіви впроваджують нові форми виставкової роботи, спрямовані на наближення їхньої діяльності до потреб суспільства та громадськості, національно-патріотичного виховання молоді. У 2019 році тривала реалізація проєктів «АРХІВажлива СПРАВА», «Мистецькі зустрічі в Архіві-музеї», «Архів-музей на допомогу вчителям», «Територія АРХІВ: діалог з документом» (ЦДАМЛМ), «Гортаючи архівні сторінки» (ЦДАВО), що мають позитивний вплив на популяризацію документальної спадщини архівів та забезпечення всебічного доступу до архівної ретроспективної інформації [5].

Отже, виставкова діяльність архівних установ є активною формою популяризації архівних документів. Саме шляхом представлення архівної інформації у виставках, в т.ч. й он-лайн, велика кількість користувачів має змогу наочно ознайомитися з найцікавішими архівними пам'ятками та унікальними документами НАФ у зручній для сприймання глядачам формі.

Література

1. Алексеев А. О. Сучасні вимоги до оформлення експозиції науково-технічної документації при проведенні архівних заходів / А.О.Алексеев // VI Луцьовські читання. Сучасна музейна експозиція: вимоги часу та нові можливості (до 60-річчя заснування Пархомівського художнього музею імені А. Ф. Луцьова. Матеріали науково-практичного семінару 27 березня 2015 р. – Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2016. – С. 8-16

2. Збанацька О. М. Бібліотеки, архіви, музеї: деякі аспекти спільності та відмінності / О. М. Збанацька // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. – 2018. - № 3. – С. 68-74

3. Каменева С. А. Українська науково-практична конференція «Виставкова діяльність архівних установ Київщини: досвід та перспективи» (22 квітня 2016 р., м. Бориспіль) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://archives.gov.ua/wp-content/uploads/19-2.pdf>

4. Про затвердження Порядку підготовки архівними установами документів Національного архівного фонду до експонування на виставках та в інших інформаційних заходах: наказ Міністерства юстиції України від 01.09.2014 № 1445/5. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1072-14>

5. Публічний звіт Голови Укрдержархіву Хромова А.В. про підсумки діяльності Державної архівної служби України у 2019 році. [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://old.archives.gov.ua/Public-info/2020_02_12_pub_zv.pdf

6. Сидоренко Т. В. Електронні виставки архівних документів як інформаційний ресурс регіону (на прикладі державного архіву Миколаївської області) / Т. В. Сидоренко, Є. В. Тягій // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. – 2019. - № 1. – С. 89-96

УДК 141.7Вейнінгер

М. Е. Кругляк
/ м. Житомир /

ЖІНКА ОЧИМА ОТТО ВЕЙНІНГЕРА

Що нам відомо про Отто Вейнінгера? Пересічний українець, напевно, й не чув ніколи про цього австрійського філософа єврейського походження. Між тим, на початку ХХ століття погляди цього юнака значною мірою вплинули на т. зв. «сексуальну революцію» та гендерну ідентичність, а пізніше мали негативний вплив на поширення антисемітських ідей в Європі міжвоєнного періоду.

Отто Вейнінгер (1880–1903) – австрійський філософ. Став відомий завдяки книзі «Стать і характер», що відзначається екстремальністю теорій, а також через самогубство у колишній резиденції Людвіга ван Бетховена у Відні. Походив із угорсько-єврейської родини, студент Віденського університету (вивчав філософію та психологію, відвідував природничі та медичні лекції). Поліглот (володів грецькою, латинською, французькою, англійською, іспанською, італійською, німецькою мовами) [4].

Книга О. Вейнінгера «Стать та характер» (1903) у період між двома революціями стала для тогочасної інтелігентної молоді Російської імперії «предметом таємної науки», «вінцем пізнання» (А. С. Изгоев) [3, с. 189]. За даними Е. Наймана, у період між 1908 та 1912 роками загальний наклад російських перекладів становив не менше ніж 39 тисяч примірників (для порівняння: наклад книги популярного на той час письменника-модерніста складав 3 тисячі примірників) [1, с. 64].

Що ж такого революційного було в цій книзі? Процитуюмо автора за харківським виданням 2015 року (російською мовою).

Перша тема – бісексуальність. Вейнінгер переконаний, що всі біологічні організми – від найпростіших до людини – визначаються поєднанням у них